

Tempo dela in dogajanj se očitno povečuje in marsikoga že skrbi, če bo decembra sploh zdržal. K sreči se nam krepi tudi optimizem, saj nam delovni in drugi uspehi ob koncu leta še nikoli niso ušli, pričakujemo pa lahko tudi nekaj praktičnih priboljškov, najprej v svojem, potem pa v žepu gostincev. Smo kot smučarji, ki se po napornem prebijanju na vrh zasnežene gore vsi srečni spustijo navzdol.

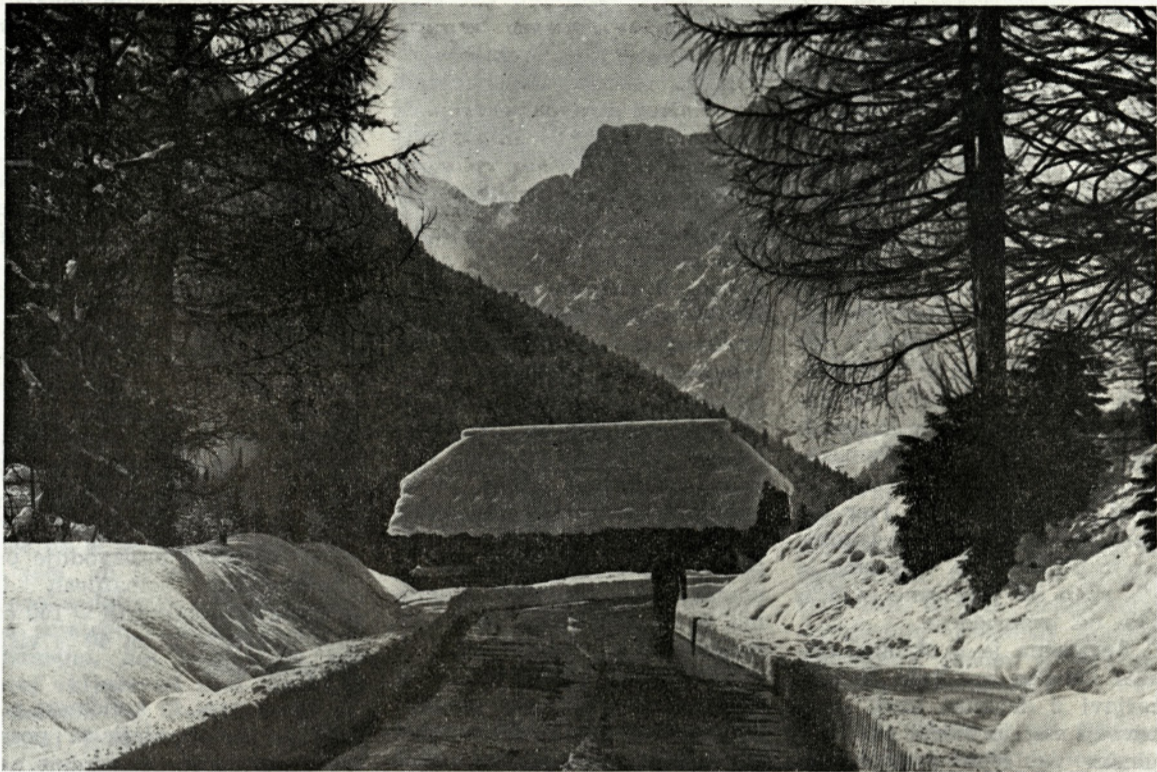
Preden se bo zgodilo kaj takega, bomo praznovali še dan republike, 25. novembra celo dan Verige, nekateri pa se bodo tudi spomnili, da je 27. novembra minilo deset let od priključitve Verige Slovenskim železarnam. Praznik nas bo nekako prisilil, da bomo pregledali naš razvoj vse od osvoboditve do danes. Ta razvoj bo letos zaokrožen na štiri-deset let in nesporno bo (in je) mogoče ugotoviti ogromno sprememb. V ta razvoj je bila seveda živo vključena tudi Veriga, ki se je intenzivneje razvijala šele po osvoboditvi. Od dobrih 200 zaposlenih in nekaj čez tisoč izdelanih ton mesečno je prišla na okroglo 1.350 zaposlenih in 13.000 ton izdelkov. Tak razvoj je nedvomno veliko pomenil za okolico, saj ji je omogočal zaposlitev, povečal socialno varnost, vplival na osebni in družbeni standard itd. Velikokrat se ta tako imenovana objektivna dejstva zanemarjajo, ker ljudje pač ocenjujemo skozi prizmo sedanjosti in bližnje bodočnosti. Ne glede na navidezno krivičnost, včasih imenovano tudi nehvaležnost, do prejšnjih generacij, pa drugače najbrž ne gre, saj se živi v sedanjosti.

Težje od materialnega razvoja, zlasti pa bolj nehvaležno, je ocenjevati razvoj družbenih odnosov. To vprašanje sicer presega naše možnosti, tovarna pa prav tako ni kompletan odraz vseh odnosov, toda z nedorečenostmi se v praksi venomer srečujemo. Kadar govorimo o samoupravnih socialističnih odnosih, mislimo predvsem na njihove formalne oblike, na demokratične postopke odločanja, na zakonsko enakopravnost ljudi ne glede na nacionalnost in drugo pripadnost itd., manj pa na vsebino teh

odnosov. Naša razmerja do družbene lastnine si na žalost ne znamo razlagati drugače kot s klasičnimi, zasebnolastniškimi odnosi: sredstva, ki niso v moji osebni ali zasebni lasti, so pač od nekoga drugega in ta naj tudi skrbi zanje. Pri takem, morda karikiranem odnosu se stvari odvijajo bolj po neki inerciji, navadi, ker se pač povsod proizvaja, investira, kupuje in prodaja. Določeno zmedo pri odnosih predstavljajo tudi vsakokratni zapetljaji pri delitvi osebnih dohodkov, tokrat v naši delovni organizaciji, sicer pa pogosto tudi v drugih organizacijah. Osebni dohodki pri nas postajajo čista socialna kategorija, čeprav še nikjer v svetu, tudi tam, kjer bi bilo glede na materialni razvoj družbe možno, še niso povsem izgubili motivacijski vidik, torej značaja sredstva, ki naj pripomore k povečanju proizvodnje. Pri razpravljanju o predlogu sprememb vrednosti delokrogov se navidezno obnašamo zelo racionalno: čemu bi se branili povečanj, če pa so nam vrata povsem odprta. Da ne govorimo o prizadetostih zaradi osebnega statusa itd. Tudi politične organizacije v tovarni se ne morejo ali ne znajo odločiti, s kakšnih pozicij naj delujejo.

Praznik republike nas spominja še na neko stvar, ki je danes aktualna. Točno pred štirimi leti smo imeli slovesno otvoritev novih proizvodnih prostorov za TIO in Orodjarno. Kaj se je dogajalo od takrat do danes, najbrž ni treba posebej pripovedovati, je pa tudi vprašanje, koliko bi taka ocena vzdržala. Različnost mnenj o razvoju pnevmatike očitno še ni povsem izginila. Lahko bi rekli, da se celo zastruje, morda tudi zaradi nerazčiščenih pogledov o razvoju tovarne sploh. Primeri odklonitve samoupravnega sporazuma o vlaganju v pnevmatiko pa povrhu kažejo, kako so pomembni tudi navidezno majhni vzroki, posebno če upoštevamo obstoječi sistem odločanja.

Nekateri problemi so torej očitno tako trdožive narave, da jih sedanji dobri poslovni rezultati še ne bodo mogli odpraviti. K sreči imamo praznike, ki nam bodo, sicer za kratek čas, vse skupaj polepšali.

Poslovni rezultati v devetih mesecih

Konec oktobra smo ugotavljali rezultate poslovanja v tretletju 1983 in o njih razpravljali v vseh sredinah. Na osnovi teh ugotovitev lahko damo že približno oceno do konca leta, saj so sredi novembra znana gibanja v novembru in decembru, tako glede realizacije izdelkov, izvoza in stroškov. Posebnih presenečenj skoraj ne moremo pričakovati. In kaj naj rečemo za preteklih devet mesecev?

Če primerjamo dejansko dogajanje v pogojih gospodarjenja leta 1983, ugotovimo, da so se zaostri bolj kot smo pričakovali. To velja tako za cenovno politiko, investiranje, zunanjetrgovinsko poslovanje, pa tudi padca življenjskega standarda ne gre zanemariti. Splošne gospodarske razmere v Jugoslaviji se prenašajo tudi v našo sredino. Največji vpliv na gospodarjenje je imela nedvomno politika obrestnih mer, tekoči tečaj dinarja, nasprotje med prodajnimi in nabavnimi cenami, pa tudi splošen pojav nelikvidnosti. Ker smo skušali te negativne pojave in vplive omiliti z dokaj uspešnim izpolnjevanjem plana proizvodnje in realizacije, so uspehi pozitivni.

Tako smo v devetih mesecih dosegli 46 % večji prihodek na eksternem trgu kot lani v istem obdobju. Celotni prihodek je porastel za 39 %, dohodek za 38 % in čist dohodek za 27 %. Vse omenjene kategorije so dosežene preko planiranih. Dosežena realizacija v septembru je zelo ugodno vplivala na finančni rezultat v vseh temeljnih

organizacijah. Še posebno izboljšanje je opazno v TOZD TIO, ki sicer še vedno izkazuje izgubo v višini 1.679 tisoč din, vendar je ta manjša kot v prejšnjem obdobju in manjša kot lani. Samo obračun v septembru je izboljšal rezultat v TOZD TIO za 13.325 tisoč din. Na to je vplival ugoden uspeh prodaje na Poljsko, domača prodaja še vedno izkazuje izgubo. Obračunane so bile tudi tečajne razlike od izvoza v preteklem obdobju. Če bo do konca leta dosežena uspešna realizacija, imajo vse možnosti, da pri zaključnem računu izkažejo pozitiven rezultat. TOZD Vijakarna ne izkazuje več izgube. V primerjavi s preteklim obdobjem je bistveno izboljšala rezultat, saj so se ukrepi, sprejeti s sanacijskim programom, skoraj v celoti uresničili. TOZD Verigarna ostaja še vedno najuspešnejši TOZD, na kar vpliva v veliki meri dohodkovno uspešen izvoz. Tudi v TOZD Sidrne verige je večji del ostanka čistega dohodka ustvarjen v izvozu. V Kovačnici se je rezultat izboljšal, če pa bi bila realizacija v celoti plačana, bi bil rezultat še boljši. Neplačana realizacija negativno vpliva na poslovni rezultat v vseh TOZD. V TOZD Orodjarni smo že nekaj mesecev ugotavljali, da planske cene orodja ne zadoščajo več kritju stroškov proizvodnje. Zato smo v septembru cene orodju ustrezno korigirali. TOZD Vzdrževanje izkazuje normalen uspeh kot TOZD skupnega pomena. Eden od pomembnih pokazateljev uspešnosti je tudi gi-

banje zalog. Zaloge materiala so delno porastle, vendar so še vedno manjše kot na začetku leta. V zadnjem času zaradi večjih dobav surovini zaloge naraščajo. Ostale vrste zalog so se znižale, v največji meri zaloge gotovih izdelkov, kar je posledica velike odpreme v septembru. Znižanje zalog nedovršene proizvodnje, polizdelkov in gotovih izdelkov povečuje poslovni rezultat, saj je del stroškov v zalogah tekoče pokrit. Seveda pa znižanje zalog ni enako v vseh TOZD. Zaloge polizdelkov so nižje v vseh TOZD razen v TIO, gotovi izdelki pa so delno porastli v Vijakarni in Kovačnici, v ostalih pa so nižji. Do konca leta bi morali zaloge vseh vrst še znižati.

Poleg rezerve v zalogah so obratna sredstva vezana tudi v kupcih. Za te pa podatki kažejo, da so znatno porastli. Glede na veliko realizacijo v septembru so izkazane terjatve 30. 9. 1983 nadpovprečno visoke, in sicer v primerjavi s 1. 1. 1983 kar 64 % višje. Konec septembra je bilo izdanih veliko faktur, plačila zanje pa so prispela v oktobru. Plačana realizacija je bila nižja od fakturirane. Več pozornosti smo v zadnjem času posvetili tudi izterjatvi terjatev, saj so te večje tudi zaradi slabšega plačevanja kupcev.

Težave pri zagotavljanju dnevne likvidnosti so še vedno prisotne. Skušamo jih omiliti z najemanjem kratkoročnih kreditov, vendar tudi banke ne

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vsem bralcem Verige
čestitamo
k Pnevu republike

UREDNIŠTVO

Proizvodnja v oktobru

V oktobru smo dosegli dobre proizvodne rezultate, tako količinske kot tudi vrednostne. Proizvedenih je bilo 2.068 ton izdelkov v skupni vrednosti 241 milj. din. Za eksterni trg je bilo proizvedenih 1.096 ton, kar je enako planirani količini in predstavlja 53 % skupne proizvodnje. Opremljenih je bilo 1.160 ton izdelkov, kar je za 6 % več kot je planirano in kot je bilo proizvedeno.

V Vijakarni je proizvodni plan količinsko v kg dosežen 98 %, v kosih pa 78 %. Proizvodni plan je bil presežen samo pri lesnih vijakih pri dimenzijah Ø 3 in 4,6—5,0 ter pri stojalnih vijakih. Pomembnejši izpad proizvodnje je zaradi cinkanja pri iver in lesnih vijakih Ø 3,1 do 3,5. Pomanjkanje materiala pa je vzrok za izpad proizvodnje pri iver vijakih nad 3,6, pri IKL zakovicah in pri žičnikih. Oprema je 4 % višja od planirane in 6 % višja od proizvodnje.

Verigarna je v oktobru dosegla ugodne rezultate. V primerjavi z drugimi tozdi je v največji meri preseгла plan količinske eksterne proizvodnje. Veliko je tudi presežanje pri

interni proizvodnji, ki pa predstavlja v tem tozdu majhen delež v skupni proizvodnji. Izpad proizvodnje je bil samo pri ročno in strojno opremljenih verigah do Ø 4,5 zaradi pomanjkanja kapacitet, pri verigah z grabeži zaradi termične obdelave ter pri snežnih verigah za osebna vozila zaradi embalaže. Oprema je večja od planirane za 16 % in od proizvodnje za 11 %, kar vpliva na zmanjšanje zalog izdelkov.

V Sidrnih verigah je doseženo največje presežanje plana skupne količinske proizvodnje. Na to vpliva večja količinska proizvodnja od planirane na internem trgu. Eksterna proizvodnja pa je le na ravni planirane, medtem ko je vrednostno za več kot polovico večja od planirane. Izpad proizvodnje je samo pri odgorevno varjenih verigah Ø 21—37 zaradi tekočih okvar strojev in pomanjkanja kapacitet. Oprema je za 6 % nižja od planirane.

Kovačnica količinsko in vrednostno ni dosegla planirane proizvodnje. Posebno močno odstopa dosežena proizvodnja od planirane pri dvoverž-

nih transporterjih zaradi nedobavljenih verig iz internega trga, pri kavljih in locnjih zaradi termične obdelave, selitev strojev pa je vzrok za nižjo proizvodnjo bremenskih verig. Zaradi pomanjkanja delovne sile je plan nizko dosežen pri kovanih verigah. Kljub nižji proizvodnji je bila odprema dobra, in sicer za 7 % nižja od planirane.

Za Orodjarno in Vzdrževanje je v oktobru značilno preseganje proizvodnega plana, kar pri obeh tozdi velja še posebej za eksterno proizvodnjo.

TIO je presešel vrednostni proizvodni plan za 2 %. Zaradi pomanjkanja kapacitet je pomembnejši izpad proizvodnje pri pnevmatskih cilindrih Ø 50 in pnevmatskih pretočnih ventilih. Pomanjkanje materiala je vzrok za izpad proizvodnje pri pnevmatskih armaturah in pnevmatskih cilindrih Ø 150 oz. 125. Oprema je za 40 % višja od planirane.

Vrednostni in količinski podatki o proizvodnji za posamezne tozde so razvidni iz naslednjih tabel:

(Nadaljevanje s 1. strani)

morejo povečevati obsega kreditov zaradi omejitve plasmanjev. Nekoliko se je izboljšalo razmerje v plačilih, saj prihaja več nakazil kot doslej.

Tako smo skupno ustvarili 57.972 tisoč din ostanka čistega dohodka. Zbori delavcev so sprejeli začasno delitev, in sicer 13.466.000 din za rezervni sklad, 18.414 din za poslovni sklad, 27.770.891 din za sklad skupne porabe, izguba v TOZD TIO pa ostaja med letom nepokrita. Pri taki delitvi upoštevamo, da smo v rezerve namenili toliko, kar pač po predpisih moramo, da oblikujemo sklad skupne porabe v višini potreb, ostalo pa damo v poslovni sklad. Na žalost pa je znesek čistega dohodka za poslovni sklad še veliko premajhen, da bi iz njega krili vse obvezno združevanje za lastno razširitev pogojev materialne proizvodnje.

Glede na doseženi dohodek in na ostale kriterije družbenega dogovora o delitvi sredstev za osebne dohodke bi lahko izplačali 5,73 % več osebnih dohodkov kot smo jih. To bomo upoštevali pri izplačilu osebnih dohodkov v zadnjem četrtletju. Za oktober bodo osebni dohodki porastli v neto znesku 11 % glede na izplačilo v septembru. S tem bomo vsaj malo omilili padec realnih osebnih dohodkov, ki je ves čas prisoten.

V času priprav na plan 1984 nam bo gotovo v pomoč poslovni rezultat devetih mesecev in ocena do konca leta. Predvsem pa je naloga nas vseh, da ne pozabimo na sprejete ukrepe za boljše poslovanje, saj je prav od izpolnjevanja le-teh odvisno, kakšen dohodek bomo delili ob zaključnem računu.

Marjana Kozamernik

Količinska proizvodnja za oktober

v tonah

Tozid	Eksterna proizvodnja			Interna proizvodnja			Skupna proizvodnja		
	plan	dosež.	ind.	plan	dosež.	ind.	plan	dosež.	ind.
Vijakarna	244	240	98	—	2	—	244	242	99
Verigarna	395	413	105	2	11	550	397	424	107
Sidrne verige	306	305	100	715	919	129	1021	1224	120
Kovačnica	151	138	91	51	40	78	202	178	88
DO VERIGA	1096	1096	100	768	972	127	1864	2068	111

Vrednostna proizvodnja za oktober

v 000 din

Tozid	Eksterna proizvodnja			Interna proizvodnja			Skupna proizvodnja		
	plan	dosež.	ind.	plan	dosež.	ind.	plan	dosež.	ind.
Vijakarna	27.631	29.354	106	6	820	137	27.637	30.174	109
Verigarna	42.465	44.641	105	1.634	2.602	159	44.099	47.243	107
Sidrne verige	23.954	36.615	153	35.350	45.428	129	59.304	82.043	138
Kovačnica	25.911	24.344	94	9.540	8.409	88	35.451	32.753	92
Orodjarna	417	664	159	8.851	11.317	128	9.268	11.981	129
Vzdrževanje	203	2.422	1193	12.141	16.353	135	12.344	18.775	152
TIO	17.981	18.245	101	—	54	—	17.981	18.299	102
DO VERIGA	138.562	156.285	113	67.522	84.983	126	206.084	241.268	117

Vloga in status vzdrževanja v OZD

Uvod

Razvoj tehnologije in tehnični napredek sredstev za delo je omogočil visoko produktivne toda tudi avtomatizirane proizvodnje. Tak trend razvoja je pogojeval večjo stokovnost proizvodnih delavcev v začetni fazi in kasneje razdvajanje stroke v

strokovne delavce za upravljanje s stroji

strokovne delavce za vzdrževanje strojev.

Danes ni redkost, da za eno ali drugo delo iščemo delavce specialiste, tudi z visoko šolsko izobrazbo.

Velika napaka je, ker so organizatorji proizvodnje zavedeni z delitvijo na upravljalce proizvodnje in vzdrževalce, naredili osnovno delitev dela na proizvodnjo in vzdrževalno delo. Prišlo je celo do tega, da so to upravljalci opreme — vzdrževalci pa samo izvrševalci pomožnih in uslužnostnih dejavnosti.

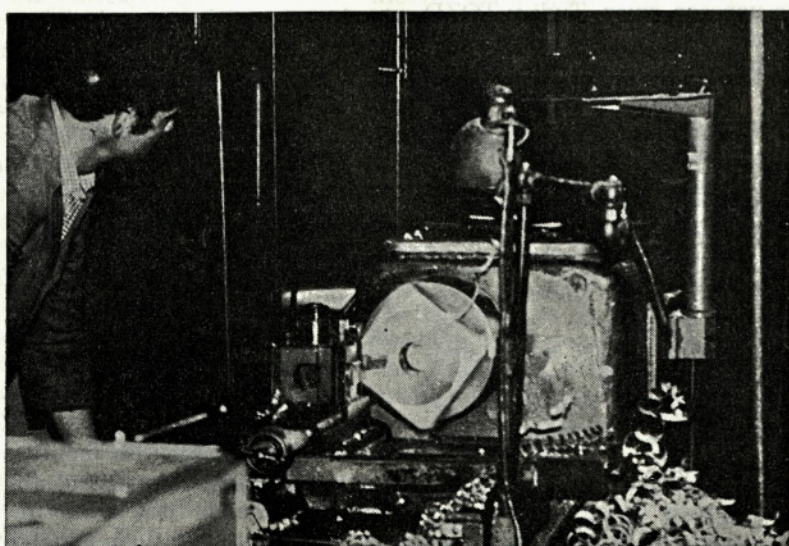
Skrajnost, do katere je prišlo, pa je miselnost, da proizvodnja dela, medtem ko vzdrževanje predstavlja »nujno zlo«, ki ga proizvodnja plača.

Na osnovi takega razumevanja je pogosta v delovnih organizacijah prisotna razdelitev na

proizvodnjo in vzdrževanje. Mnogi so pri ustanavljanju tozdov vzdrževanja le-te definirali kot »tujek« v organizaciji, kjer je »proizvodnja« primarna, vse ostalo so le pomožne in uslužnostne dejavnosti, ki živijo na račun proizvodnje.

Odnos do opreme

Kako je napačna razdelitev funkcije proizvodnje in postavljanje vzdrževanja v drugi plan, najboljšo ilustrirajo podatki o odnosu »proizvodnje« do strojev in naprav. Zelo pogosti lomi na proizvodnih strojih se normalno opravičujejo z željo po večji

produktivnosti itd., vse to pa kaže na slabo gospodarjenje s stroji in napravami.

Vprašanja, ki se postavljajo, so zelo aktualna:

— kdo je dolžan skrbeti za stroje in naprave in kdo je zanje odgovoren

— kdo nosi posledice nemarnega odnosa do teh sredstev.

Da je paradoks še večji, vzdrževalci ob opozorilih o slabem odnosu do strojev in naprav običajno dobivajo odgovor: »Pa kaj, vi ste za to tukaj, da to popravite.«

Mesto vzdrževanja

Strokovni posli, ki jih opravljajo strokovne službe za proizvodne tozde sestavljajo del celotnega procesa proizvodnje. To je dovolj velik razlog, da se pazljivo prouči delovanje teh služb.

Vzdrževanje je v svojem bistvu ali pomenu takšna strokovna služba ali tozda, ki temu služi. Osnovni principi naj bi bili:

— proizvodna funkcija se sestoji iz delavcev proizvodnje in vzdrževanja

— vzdrževanje ni uslužnostna dejavnost

— nihče nikogar ne »plača« in nihče nikomu ne »služi«

— delavci v Vzdrževanju so prav tako proizvodni delavci (kljub raznim ugovorom)

— delo na vzdrževanju strojev in naprav (običajno avtomatiziranih) je visoko strokovno delo in je velikega pomena za:

— sposobnost strojev za obratovanje

— zanesljivost opreme pri delu

— kvaliteto in kvantiteto proizvodnje.

Zato je vzdrževanje potrebno gledati tudi iz tega stališča.

Torej je potrebno vzdrževanje konstituirati tako, da so mu točno definirane naloge, da je delo prav vrednoteno in da se na osnovi merljivih parametrov oceni delo in dohodek vzdrževanja.

Vsebina dela

Stroje in naprave je potrebno nadzorovati skozi celotno življenjsko dobo, od nastajanja v konstrukcijskem biroju, do razhodovanja. Po teh terateh-noloških principih je potrebno vzdrževanje vključiti v vse faze nastanka in eksploatacije opreme. Oprema je skupna last vseh, s poudarkom, da vzdrževanje ne glede na organizacijo ni uslužnostna dejavnost, temveč sestavni del reproduktivskega procesa.

Treba je vedeti, da so posamezne naprave, posebno merilno-regulacijska tehnika in krmilna tehnika na takšnem nivoju, da je za njihovo vzdrževanje potrebna dokaj visoka strokovna usposobljenost.

To je osnovni ne pa edini razlog zakaj delo vzdrževanja pogosto ne morejo opravljati delavci iz proizvodnje.

Organizacija vzdrževanja

Osnovni cilji pri organizaciji vzdrževanja niso optimizacija vzdrževanja, temveč optimizacija proizvodnje.

Pri organizaciji vzdrževanja pa je kljub temu potrebno, da naloge opravljajo skladno s potrebami, ki jih zahteva obstoječa oprema proizvodnje, usposobljenost kadrov, željenega obratovanja opreme in varnosti pri delu. To pomeni, da obstajajo naslednje osnove organizacije vzdrževanja:

1. Definiranje željene zanesljivosti obratovanja. Zato se mora v proizvodnji določiti:

— nivo financiranja,
— nivo minimalnih potreb po vzdrževanju;

2. za zaščito zdravja ljudi in zaščito človekove okolice je potrebno opraviti periodične preglede naprav;

3. kvaliteta proizvodnje ne zavisi samo od tehnologije in proizvodnih delavcev, temveč tudi od stanja strojev in naprav;

4. politika vzdrževanja se oblikuje glede na prvi dve točki, ki imata največji vpliv na obliko in velikost vzdrževanja

5. razdelitev dela na tista, ki jih opravljajo proizvodni delavci,

ki jih opravljajo vzdrževalci, ki jih opravljajo tozdi zunanaj OZD.

Pri organizaciji vzdrževanja je potrebno:

a) definirati cilje in politiko vzdrževanja;

b) omejenost nalog vzdrževanja in definiranje del, ki jih opravlja vzdrževanje;

c) oceniti potrebni čas za izvajanje planskega, preventivnega in kurativnega vzdrževanja;

d) odrediti potrebno število ljudi po strokah;

e) definirati informacijske tokove, tehnološko in delovno dokumentacijo.

Tak postopek in zaporedje pri organizaciji Vzdrževanja naj bi načelno služil v vseh organizacijah dela in je v skladu s pravilom, da cilj kaže, kakšna naj bo organizacija in ne obratno.

Peter Vogelnic

Aktualni razgovor

Z usmerjenim izobraževanjem smo začeli že pred tremi leti in tretjič se v proizvodnji srečujemo z učenci bivših srednjih šol, ki opravljajo proizvodno delo. Povsem slučajno pa se tudi tretjič srečujemo v proizvodnji z osnovnošolci, ki v naši delovni organizaciji spoznavajo, kje kruhek jim beli zori. Ob tej priložnosti smo povabili na razgovor ravnatelje treh šol, katerih učenci opravljajo to delo pri nas. Vabilu so se odzvali Niko Rupel, ravnatelj Ekonomske šole v Radovljici, Cene Praprotnik, ravnatelj leske osnovne šole in Srečo Toman, ravnatelj radovljiške osnovne šole. Od uredništva smo v razgovoru sodelovali Miloš Janša, Ivanka Korosec, ki je pripravila zapis, in Franc Čop.

Čop: Namen tega razgovora ni v tem, da bi pogrevali deklarativne cilje proizvodnega dela, ki jih našteva zakon, pač pa bi se skušali pogovoriti o tem, ali je ne glede na zakonska določila s takšno prakso smotrno nadaljevati, ali je pametno, kot doslej, še naprej vključevati tudi otroke iz osnovnih šol. Poskušali bi osvetliti težave pri organizaciji te oblike izobraževanja, tveganje staršev, šole in delovne organizacije in reakcije strokovnih izobraževalnih institucij.

Rupel: Osebno mislim, da je proizvodno delo smiselno. Razumljivo so v delovni organizaciji težave, če pride naenkrat na prakso toliko učencev. To pa je hkrati tudi poskusni kamen za vsakega učenca: prvič se sreča z resnim delom, navaja se na točnost, na red in si pridobiva delovne navade. Učenci se s proizvodnim delom pohvalijo, v treh letih z njihove strani še nikoli ni bilo pritožbe. Letos je bilo še najlažje organizirati tovrstno delo za 3. letnik, saj jih je že mogoče zaposliti na strokovnem delu, ker določene stvari že znajo sami opraviti. Potek in uspešnost prakse se oceni. Prav tako vidimo nekatere podatke iz dnevnika, ki ga učenci pišejo, o praksi pa so pisali tudi spise pri slovenskem jeziku. Zanimivo je, da je bilo iz teh spisov videti, da je bila praksa bolj organizirana v velikih delovnih organizacijah, kjer so se učenci tudi bolje počutili.

Toman: Pravilna poklicna odločitev otroka je najboljša naložba zanj in za družbo. Proizvodno delo, kot prispevek k poklicnemu usmerjanju, ocenjujemo šolniki kot velik napredek. Nad proizvodnim delom kot temelju poklicnega usmerjanja je navdušen tudi Zavod za šolstvo. Na proizvodnem delu dobijo učenci veliko neposrednih informacij o posameznih poklicih. Tako sedaj poklicno usmerjanje temelji na dejanskem poznavanju dela, ne pa na temelju pripovedovanj.

Rupel: Proizvodno delo je tudi preiskus učencev za delovne organizacije. Tisti učenci, ki se na praksi dobro izkažejo,

lažje dobijo delo po končani šoli kot ostali.

Toman: Povedati je treba, da so učenci navdušeni, saj pri proizvodnem delu vidijo, lahko izmerijo, preštejejo rezultate svojega dela. Veliko bolj so zadovoljni s proizvodnim delom tisti, ki so vseh 8 ur močno obremenjeni kot oni, ki 8 ur bolj ali manj pohajkujejo.

Praprotnik: Pomembno je vedeti, da imajo učenci, ki pridejo v tovarno, oči in ušesa odprta. Hitro ocenijo tudi delavce, kdo od njih več ali manj dela. Te njihove ocene so dovolj objektivne in kritične. Zato je pomembno, da je prvi stik s proizvodnjo kvaliteten, saj se globoko vtisne v spomin otroka. Ocenjujem, da je poklicna vzgoja, oziroma usmerjanje le eden od elementov delovne vzgoje. Če bi delovna vzgoja potekala vključujoč vse elemente, bi tudi poklicno usmerjanje drugače teklo. Vendar smo na tem področju v osnovnih šolah začetniki. To pa je rezultat napačnih zaključkov ideologije o izkoriščanju otrok, ko smo vsako fizično delo otrok enačili z izkoriščanjem.

Čop: Odtod verjetno tudi značilna miselnost staršev — če se ne boš učil, boš šel delat!

Praprotnik: Zanesljivo. S takšno miselnostjo smo zašli v bolj malomeščansko vzgojo kot jo imajo kjerkoli v kapitalizmu. Naj navedem primer: Ko smo pred leti z učenci urejali šolsko igrišče, so se nekateri starši pritožili, da njihovi otroci vendar ne bodo v šoli delali. Prav tako je z odsotnostjo dela in delovne vzgoje presekan most med teorijo in prakso, saj se je pokazalo, da otroci ne znajo, ne obvladajo niti enostavnih del. Takšna miselnost v naši družbi se odraža tudi v opremljenosti šol, saj ni v šolskih normativih delavnice, čeprav učilnica za tehniko brez delavnice ne omogoča prenosa teorije v prakso.

Toman: V načrtih za bodoče povečanje naše šole smo le z največjimi težavami obdržali prostor za delavnico, ki jo imajo sedaj na šoli.

Rupel: Če se spomnim nazaj, lahko ugotovim, da je bilo v fazi prvih delovnih brigad v petdesetih letih fizično delo še cenjeno, kasneje pa smo se ga začeli sramovati. Danes skušamo to popravljati.

Janša: Ali je mogoče trditi, da vaje na fizično delo vpliva tudi na uspešnost pri umskem delu?

Praprotnik: To zanesljivo drži. Obstaja nekaj tisoč človekovih opravil, s katerimi otroka pripravimo, da dela sistematično, da je pri delu samokritičen in da si pridobi delovnih navad. Sistematično formiranje osebnosti mladega človeka z delom je pri nas povsem zanemarjeno.

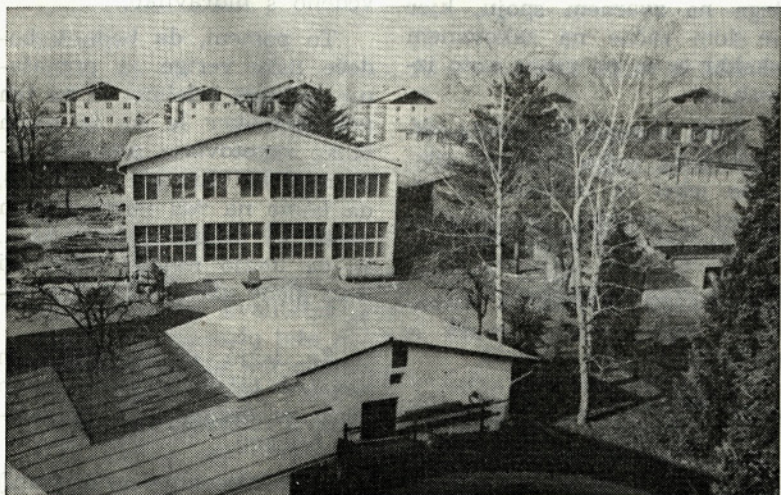
Čop: Otrok si pri fizičnem delu lažje pridobi delovnih navad, ki jih uporablja tako pri učenju kot pri kreativnem delu.

Praprotnik: Intelektualnega razvoja ne bi bilo, če ne bi bilo fizičnega dela, ki je prav tako ustvarjalno. Šola pa sama zase nima nobenih možnosti za takšno formiranje delovnih navad, saj za to iz že omenjenih razlogov ni opremljena.

Toman: V bližnji preteklosti smo skušali tehnično vzgojo v šoli kombinirati z delovnimi zadugami. Toda materialnih sredstev za to ni bilo, saj so za sam pouk tehnike morali otroci v šolo sami nositi denar. Kasneje se je pojavila teorija o razvoju psihofizičnih sposobnosti otrok na osnovi opredeljenega didaktičnega materiala, kar pa ni prineslo nobenih pravih rezultatov.

Praprotnik: V osnovni šoli je tudi tehnika obravnavana tako intelektualistično, da svojega osnovnega namena ne doseže. Šole tudi niso tako opremljene, da bi lahko napravile kvaliteten premik. Skušamo vpeljati elemente delovne vzgoje z raznimi občasnimi akcijami, kot so čiščenje okolice šole, zbiranje odpadnega papirja, serviranje hrane pri malici, občasnih pomoči v kuhinji, urejanje spomenikov in podobno. Ker smo ocenili, da to ni dovolj, smo pred tremi leti začeli sodelovati z Verigo. Takrat smo poklicali v šolo starše in predlagali, da bi njihovi otroci šli delat v Verigo. Če povem iskreno, sem se bal, da nas bodo starši zavrnil, toda zgodilo se je prav obratno. Starši so rekli, »no končno« in odtlej z njihove strani ni bilo težav. Sedaj smo že tako povezani, da smo lahko v enem dnevu organizirali proizvodno delo za štiri oddelke, pač v odvisnosti od

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)

potrebe Verige, kajti ob vsem sodelovanju je vendarle najbolj pomembno, da je delo za učence pripravljeno in da ga je za 8 ur. Če se ob tem povrnemo na šolske delovne zadruge, je potrebno povedati, da niso zaživele tudi zato, ker je treba imeti kup papirjev za registracijo in delovanje, za to pa v šoli nimamo ljudi.

Toman: Boljši odnos do dela s proizvodnim delom smo lahko dosegli s povezavo šole in tovarne. To je mogoče le z osebnimi kontakti. S takim načinom smo dosegli, da večina učencev, ki se odloči za kovinarske poklice, Verigo in delo v njej že pozna.

Čop: Ne vem, ali je to slučaj, vendar s proizvodnim delom osnovnošolcev smo začeli pred tremi leti in odtlej ni več zadreg z učenci za naše poklice. Morda je tudi v tem vzrok uspešnega usmerjanja za Verigo.

Janša: Ali imate v šolah občutek, da je poklicno usmerjanje preozko in da je relativno močan vpis na gimnazije posledica skrbi, da si otrok dokončno ne zapre poklicnih možnosti pri petnajstih letih?

Rupel: Nekateri starši imajo velike ambicije glede svojih otrok. Med njimi prevladuje mnenje, da največ znanja daje naravoslovno-matematična šola.

Toman: Določene težave povzročata tudi politika štipendiranja. Štipendije so na voljo le za 3-letne programe in starši smatrajo, da je otroku pot do tehnika ali dalje zaprta.

Rupel: Na vsaki šoli je nivo povezan s kvaliteto učencev. Čim boljši učenci so na šoli, tem višji je lahko nivo šole.

Toman: Včasih se otrok ni mogel izučiti niti enega poklica, če ni imel dokončanih 8 razredov osnovne šole. Otroci praktično niso smeli v osnovni šoli zaostati ali ponavljati, zato se je delo in znanje povsem razvrednotilo. Včasih je šola s tem, da je učenec zaostal, onemogočila, da bi dobil poklic, danes pa temu ni več tako, zato se tudi nivo znanja na osnovni šoli dviga.

Čop: Kako se kadrovske šole povezujejo z združenim delom? Ali je povezava gostinske šole s hoteli, ekonomske šole z bankami, trgovino ipd., kot to velja za Verigo in ŽIC?

Rupel: To povezavo najbolje ilustrirajo razdeljene štipendije. V kovinarstvu skoraj ni učenca brez štipendije, pri nas pa jih ima od 200 le 60 štipendije. Z gostinci je pove-

zava, medtem ko za tipične odjemalce ekonomskih tehnikov tega ne bi mogli trditi.

Čop: Če je proizvodno delo korak k poklicnemu usmerjanju, kaj menite, da bi moralo združeno delo še storiti, da bi bili uspehi prepričljivejši?

Praprotnik: V sedanji fazi so prišli otroci v tovarno, naslednji korak bi bil vstop tovarne v šolo. S pomočjo združenega dela bi lahko zaživele šolske delavnice, saj sedaj ni ne prostorov ne opreme.

Toman: Pri tem mislim, da ni bistveno orodje in oprema, pač pa kadri. V šoli ne moremo pokriti z enim delavcem vseh strok, zato je predvsem potrebno, da pridejo na šolo delavci iz proizvodnje in posredujejo svoje znanje otrokom. Če si pogledamo gostince, pri njih ni nobenega zanimanja in se tudi za dotok tega kadra zanima edino šola, ne pa porabniki teh poklicev. V Verigi je uspeh pri zagotavljanju kadrov predvsem posledica vaše angažiranosti.

Rupel: V gostinstvu je problematično tudi to, da se na Bledu ne dovoli izobraževanja za gostinskega tehnika, s tem pa je našim učencem onemogočeno napredovanje. To sta vzrok in posledica tega, da je vpis na gostinsko šolo prenizek.

Čop: Delovna praksa osnovnošolcev ni skladna z zakonodajo. Zato šola, tovarna in starši nosijo vse tveganje. Kaj pravijo o tem tisti, ki bdijo nad delom šole?

Praprotnik: Pred tremi leti smo dogovor o sodelovanju Verige in leške šole poslali v verifikacijo tudi Zavodu za šolstvo. Po treh letih odgovora še ni. Pristojne institucije niso na tem naredile ničesar, od njih ni nikakršnih predlogov, ničesar ne naredijo v tej zvezi.

Toman: Poglejmo samo zavarovanje za primer nezgod. Skupinsko zavarovanje ne velja več, zato je celotni rizik na šoli, starših in tovarni.

Čop: V Verigi proizvodno delo organiziramo tako, da ima tudi delovna organizacija korist. Če pogledamo rezultate treh razredov, ki so delali ta teden, so vsi normo dosegli in celo preseglji. Ali je to neetično?

Praprotnik: Proizvodnega dela ne bi smeli organizirati, če ni dela. Efekt ima le takrat, ko učenci delajo in ima korist učenec in Veriga.

Toman: Če bi stvar tako ocenjevali, je vsako družbeno-koristno delo izkoriščevalsko.

Tako pa ne moremo in ne smemo razmišljati. Če pride učenec na proizvodno delo, potem naj dela, in če dela, naj bo od tega korist. Slabo organizirano proizvodno delo, kjer zagotovo ni koristi za proizvodnjo, je za otroke škodljivo, ne le nekoristno.

Praprotnik: Ob tem ko učenci dobijo za tako delo nagrade, vpeljujemo tudi tisto pravo samoupravljanje, ko se razred kot celota odloči, kako bo denar porabil, ali ga bo

združil ali ne, pri čemer pa je treba paziti, da bi to otroke ne zmaterializiralo.

Rupel: Gospodarjenje s prisluženim denarjem je stvar razredne samouprave, ki mora biti ustrezno vodena.

Toman, Praprotnik: Verigo je potrebno pohvaliti za dobro sodelovanje z obema šolama, ki se ne kaže le v organiziranju proizvodnega dela, pač pa tudi v pripravljenosti pomagati šolama pri drugih akcijah, kot so šola v naravi, vzdrže-

vanje opreme na šoli in takšnega sodelovanja si tudi vnaprej šolniki samo želimo.

Če smo bili ob začetku organiziranja proizvodnega dela še skeptični, sedaj lahko ocenjujemo, da smo le na pravi poti. Če nič drugega, učenci s tako obliko učnovzgojnega dela pridobivajo delovne navade, spoznavajo delo in še zlasti poklicno delo, ne nazadnje pa tudi vidijo, kje kruhek jim beli zori — na jablani ali na hruški.

Tehnološki napredek pri izdelavi verig kot pomembni dejavnik za doseganje višje varnosti

Razvoj tehnologije varjenja in proizvodnih strojev za verige je toliko napredoval, da je možno variti skoraj vsako jeklo.

V prejšnjih letih smo uporabljali za verige kot osnovni material le nepomirjena jekla, ki imajo v svoji osnovni masi prisotne vključke plinske mehurje in lunke. Ta sestava in oblika strukture je sicer zagotavljala dobro varjenje na eni strani, na drugi pa so bili rezultati teh napak slabši učinek izdelkov pri uporabi.

Veriga kot strojni element, nosilni element ali transportni pripomoček mora imeti danes predvsem dobro žilavost, primerno nosilnost, pa tudi odpornost proti obrabi. Največkrat iščemo tako imenovano »energijsko« sposobnost verige, to je trdnost v kombinaciji z raztežkom.

Poseben poudarek dajemo na raztezek pri povišani trdnosti. Ta raztezek je bil že pri navadnih jeklih zelo važna postavka. Porabniki v proizvodnji so pač navajeni, da se veriga »dvakrat« podaljša in je s tem že na daleč vidno, da se bo pretrgala.

Ker je uporaba vedno v bližini ljudi, je odločilnega pomena varnost, zato so tudi sedaj predpisani raztežki nad 25 %.

Prav zato so uporabniki vztrajno kupovali ročno varjene verige. Postopek varjenja zahteva enostavno, nepomirjeno in nizkoogljjično jeklo. Prav za to vrsto jekel pa je poznano, da imajo zelo velik raztezek, kontrakcijo in sploh izredne preoblikovalne lastnosti, vendar pri nizki trdnosti. Sam sistem varjenja pa je nezanesljiv, ker pri segrevanju na temperaturo kovaškega varjenja pride do močne oksidacije in tudi do zažiganja jekla. Z udarci pri varjenju teh oksidov ne očistimo v celoti in ostanejo zakovani. Tehnična vrednost takega zvara je manjša in ima vrednostni faktor 70—80 %, če ga primerjamo z nevarjenim materialom. Te napake ostanejo seveda v zvaru in ustvarjajo začetke lomov, posebno pri

trajnostnih, pulzirajočih obremenitvah.

Tudi pri normalnih trgalnih preizkusih se vedno člen pretrga na zvarnem spoju, kjer se lom začne na zakovanem oksidu in se po zvaru nato izpuli.

Novi postopki so seveda prinesli dosti večjo možnost uporabe jekel in načinov, ki jih danes s pridom uporabljamo pri proizvodnji verig. Pri nas močno poznani način elektro-uporovnega varjenja s stiskanjem daje vrednost zvara le 90 %.

Enakovredno vrednost trdnosti osnovnega materiala dosega le elektro-uporovno varjenje z obžiganjem in novi sistem

elektro-uporovnega varjenja s stiskanjem, kjer je dovod električnega toka v zvar voden elektronsko, stiskanje pa je izvedeno s hidravliko.

To pomeni, da bodo v bodoče naše verige za prenašanje bremen izdelane le na teh principih, ker le na ta način lahko zagotovimo potrebno sigurnost in varnost. Normalno, da bomo na teh novih strojih varili le mikrolegirana jekla, ki pa imajo mnogo prednosti tako glede obrabe kot tudi teže.

Za lažjo primerjavo vam navajam tabelo starih in novih verig za dviganje in prenašanje bremen.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Zakaj žena tako dolgo prenaša moža alkoholika

Možje — podložniki alkohola — pijejo, če opravljajo težko delo. Moč alkohola ni umišljena, to je resnična moč. Črpa se iz skrivnostnih virov in nazadnje je treba zanjo plačati, v obrestmi. Na videz je to čudežno povečana moč in cenjena po tem, koliko zaleže trenutno. Že marsikateri preobremenjeni poslovni mož, znanstvenik in delavec je v tej zmoti stopil na smrtno pot alkohola. Ljudje pijejo, če imajo srečo, če je nimajo, pijejo v upanju, da se jim bo nasmehnila. Če srečajo prijatelja, pijejo, če se s prijateljem sprejo in ga izgubijo, tudi pijejo. Ob rojstvu otroka pijejo. Kadar pa se ne zgodi nobena od navedenih življenjskih okoliščin, pijejo, kajti telo jim razjeda slabo po alkoholu, po običajni meri.

In ni ga še bilo dne, ko žena ni obsojala dejstva, da mož uživa alkohol, četudi ni nikoli imela moči, da bi svojim besedam dodala potreben podarek. Žene so morale plačati neprecenljivo ceno v znoju in solzah, da so možje imeli svoj alkohol, skozi vse generacije.

Najbolj pogostna skupna značilnost žena alkoholikov je, da so dolgo zelo strpne do moževega pitja. Večina žena samo prosijo moža, naj ne pije ali mu svetuje, naj pije manj. Za človeka, ki je odvisen od alkohola, je to popolnoma »bob ob steno«. To je res več kot navadna strpnost, ki že kaže, da je tudi žena obolela. Žena enega od zdravilcev je izjavila: »Videla sem, da sem jaz bolj potrebna zdravljenja kot

mož. On je še lahko delal, jaz pa nič več; čisto na koncu sem bila!« Nekoliko bolj ostanejo notranje urejene tiste žene, ki so zelo močnega značaja in čustveno zrele. Toda pogostokrat so žene alkoholikov šibke, nemočne in čustveno nezrele in jih šele možev alkoholizem hkrati neusmiljeno kali za zrelost in utaplja v propadanje. Težave v alkoholizem zakonu so za žene tista usodna povodenj, ki jih zvrtniči, da se nemočne, nesrečne in bolesterne utapljujejo v najlepših letih življenja, ne da bi znale splavati na trdna tla.

Zdravljenje, vzgoja in prevzgoja alkoholikov je trdo delo. Še trši oreh so njihove žene, ki predolgo čakajo in prenašajo svoje alkoholčne može. Dobre pogoje za rešitev imajo tisti alkoholiki, katerih žene so razmeroma zrele osebnosti, ki ne stokajo, se ne pritožujejo, temveč tiho prenašajo svojo bolečino, razmišljajo in tako na določeni točki stopnjevane stiske spoznajo, da tako ne morejo in nočejo več živeti, zato ustrezno ukrepajo — svojega moža odločno postavijo pred zahtevo po zdravljenju ali razvezo. Vendar, uspeh zdravljenja je zagotovljen šele, če je alkoholikova žena sposobna, da je v začetku zdravljenja »gonilni motor« različnih aktivnosti in če je skupaj z možem pripravljena na spremembo in dolgotrajen trud za vzajemno osebno rast. Žena mora biti sposobna potegniti črto pod preteklostjo in začeti življenje znova.

Marija Zupanc

ZAHVALI

Ob izgubi naše drage mame EME FLERIN, rojena 11. 12. 1909 — umrla 3. 11. 1983, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste pomagali in jo negovali ob njeni težki bolezni, darovali cvetje, za izraženo sožalje, posebna zahvala sosedom, svojcem in znanjem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

Sin Tone z ženo Mileno in hčerka Klavdija

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža in očeta FRANCA KRIVCA se iskreno zahvaljujemo Verigarini in Kovačnici za darovano cvetje in denarno pomoč.

Hvala za poslovilne besede, godbenikom za odigrane žalostinke. Posebna zahvala za izrečena sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žena Jana, hčerki Darinka in Ruži

Nosilnost	Veriga DIN	D. verige	Kvalit. st.	Prihranek na teži %
2500 kg	766	16	2	0
	765	14	3	24,2
	5687	11	5	53,6
	5687	10	6	61,2
	5687	9	8	69,0

(Nadaljevanje s 4. strani)

Iz tabele se nazorno vidi, da ima veriga kvalitetne stopnje 8 69% manjšo težo za isto nosilnost, pa še večjo žilavost in obrabno trdnost. Taka veriga ima na površini trdoto 360 HV, kar je za obrabo dosti drugače, kot pa pri verigi kva-

litetne stopnje 2, kjer so trdote na površini 170—190 HB.

Usmeritev je torej dosti jasna.

Manjša teža, večja žilavost, večja obrabna trdnost, kar vse v celoti pomeni večjo varnost pri delu in uporabi.

Franc Legat, dipl. ing.

Srečanje literatov — pesnikov amaterjev SOZD — SŽ

V vsakoletnem srečanju SOZD SŽ je bilo letos prvič vključeno tudi srečanje literatov — pesnikov amaterjev. Za izvedbo tega programa je bila organizator in pokrovitelj naša DO. Prijavilo se je enajst udeležencev: iz Železarne Jesenice dva, iz Železarne Štore dva,

iz Železarne Ravne dva, iz Plamenar Kropa eden, iz Žične Celje eden in iz Verige Lesce trije.

Srečanje je bilo 29. 10. 1983 v Kropi istočasno z otvoritvijo razstave slikarske kolonije SOZD SŽ, ki se je udeležil tudi naš član likovne sekcije

BLEDU (travestija)

*Krasán si, moten sin planin,
brhak si le v temoti,
ko ti skaljenih globočin
kanalizacija ne moti,
krasán si, sin dolin!
Tvoj tek je bil in je lahák,
ker vsaka investicija premine;
in jasen si ko vrag
in glasen si, kot vrisk gorák
socialistične mladine.
Krasán si sin planin!
Rad gledam tvoje vodne kodre,
v te dolarske zeleno-modre:
temné deviznih planov
in vedrih de-mark upov,
lep je konvertibilni priliv;
na upih gostinskega neba,
na žuljih družbe in turizma,
sramoto to si pil —
krasán si, sin planin!
Ti nam si rešena uganka!
Ker z obrobnih nam dobrav
prinašaš drek, civilizacije*

ostanka,

*nesoč nam le neljub pozdrav.
Bog reši te tu sred planjav!
Kako jedko nas vprašaš,
kako čvrsto zahtevaš,
ko sred' gora še obsto imaš.
Ko pordeče gladine,
zakaj te business mine?
Kaj bedno bivaš in polegaš,
zakaj turiste begaš?
So te ločili od hribov,
potokov tvojega vodovja.
Mar veš, da peniš tik grobov
slovenskega jezeroslovja?
Ne eno, vse boli tu pač trpiš.
V tej bóli tožen in usmrajen
ogromna solza se mi zdiš,
a še kot solza — vztrajen.
Krasán si, sin planin,
brhak si le v temoti,
ko ti skaljenih globočin
urbanizacija ne moti.*

*Pa oh, sirotku tebi žuga
naval planiran in strašan,
prihrumel s celega bo sveta,
divjal čez vodno bo ravan,
ki jo zajema blejska struga,
Mon Dieu, saj daleč ni ta dan.
Nad tabo jasen je odlok,
krog tebe pa debata vroča
in krik hripav in kakšen zlog
in trik uspel — devizna toča.
Dvajset let so križala se jekla*

*medtem je svinjska voda tekla.
Denar te naš pojil bo,
ozdravil te ne bo.*

*A zdaj te spomnim, krasni
Bled,*

*da boš organiziran in nared:
kar bo očiščenih voda
v objemu tvojega sveta,
kar vode v tvojih je ravninah,
kar rib v tvojih je globinah,
ponudi vse na dan!
Ponudi vse, za turistični plan!
Ne stiskaj v meje se predpisov,
trdno in konkurenčno stopi,
ter monetarne goste utopi
na dno naših večnih dolgov.*

Frenk Bregant

ČUJEM KORAKE

*Od daleč čujem korake tvoje,
ozreti se bojim,
ko glas tvoj čujem, čujem
onemim.*

*Pogledam proč, da ne izdam,
kar čutim v srcu vročem,
izognem se pogledu tvojem,
ker videti te nočem.
A ko naprej greš sam,
korakom ti sledim ...
in se bojim, bojim,
da te ne izgubim.*

Olga Mlakar

NOCOJ POJDIVA

*Nocoj pojdiva na popotovanje,
ko je mesec svetel sij razstlal,
pojdiva na najino večno
iskanje,
saj duša je nocoj kot opal.*

*Pojdiva čez hribe poznane,
tja kjer Rudnica zeleni,*

ZAHVALI

Hvala za lepo darilo ob upokojitvi vsem, ki ste se me spomnili. Iskrena hvala!

Heli Medved

Ob moji upokojitvi se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem SKK in Verigarne za praktično darilo in dobre želje.

Vsem skupaj pa želim še mnogo delovnih uspehov, zdravja in osebne sreče.

Ivanka Udovč

tov. Vinko Bogataj. Pri kulturnem programu je sodeloval moški pevski zbor KUD Stane Žagar iz Krope, program pa sta vodili in recitali posamezne pesmi Darja Branilovič in Alenka Zor. Na tem srečanju so se spoznali, si med seboj izmenjali izkušnje in si zaželeli še več takih srečanj.

Tako je sedaj odprta pot za njihova dela v naša glasila in časopise, da tudi v kolektivih spoznajo svoje sodelavce kot ustvarjalce »pisane besede«, o življenju v tovarnah, o svoji sreči in ničevosti življenja.

Izdali smo tudi brošuro vseh pesmi in proz udeležencev srečanja in poklonili majhno spominsko darilo, iz lesa oblikovano knjigo.

Na to srečanje smo povabili mladega obetavnega pesnika Damjana Jensterla z Bleda, ki je dobitnik letošnje nagrade pesnikov v Strugi. Dejal je, da se njegove pesmi ne razlikujejo od pesmi naših amaterjev in da jih še naprej spodbujamo za to zvrst literature.

Na srečanju so bile predstavljene med drugimi tudi pesmi »Bledu«, »Čujem korake« in »Nocoj pojdiva«.

Olga Mlakar

*pojdiva čez hoste z listjem
nastlane
tja med vinograde kjer Tinsko
leži.
Pojdiva med tiste skrite in tihe
globače
pod majhna okna skritih hiš,
kjer po kruhu diši in kjer
domače pogače
da nama sosed: »Zagrznita,
na, vidiš!«*

Franc Andrenšek
Železarna Štore

OPOMIN

*VEST, pesem tvoja grda
po obliki
slovenščine nam tvoje znanje
kaže.*

*Saj pesmi pisal več ne boš
enakih?*

*Ta posel zate je preveč
zahteven!*

*Marljivim šans ne boš zapiral
zlatih,*

*saj po vsem tem ne bil bi več
prišteven.*

*Resnica (ha, ha, ha) je stvar
v oblakih.*

*Računam nate, zdaj si že
pohleven.*

*Poet ne boš ti materinega
jezika,*

*pač le pisun, ki s tinto druge
maže.*

*Ti v nos gredo reči, katere bazi
na pamet sploh nikdar ne bi
hodile,*

*premočnih jeza zlahka te
pregazi,*

da ure srečne bodo ti minile!

F. Č.

(pripis uredništva: ni bil še na srečanju)

Na Roblek bom odšel

in le svoje kile s sabo vzel, je rekel marsikdo od nas in se od belega plakata, ki je vabil z oglasne deske, ozrl gor proti vrhu, ozrl gor proti naši lepi Begunjščici. In tudi dobro voljo — te pa vsekakor ne sme pozabiti; bo že zmogel!

Na tak dan, ko se bodo srečali slovenski železarji prav v našem koncu in se prvič v naši lastni verigovski organizaciji povzpeli na enega naših najlepših vrhov v Karavankah, takega dneva pa res ne smemo zamuditi, pa četudi smo doslej majhno leseno kočico s temena gora opazovali z zavidanjem in željo, da bi enkrat le stopili pred njo in še raje seveda v njo, le iz doline od doma. Toda — saj veste, ko pa nikoli ni pravega časa; mislim volje. Sedaj pa, v tako veliki organizaciji — mogoče bi pa šlo! Seveda bo, saj je organizacijo pohoda prevzela GRS Radovljica, ki bo vsekakor poskrbela za varnost in brezskrbno počutje tolikih udeležencev.

Odločitev je padla, osvojiti goro, zavzeti vrh in s svojimi očmi gledati enkrat drugače, z višine navzdol, v dolino, v Lesce, na tovarno, na našo Verigo — pomislite, kot ptica z vrha navzdol! To bo doživetje, zato brez zadržkov k prvim pripravam, saj kdor dvomi o svoji moči, ni več močan.

In končno! Prišel je tisti dan, prišlo je nedeljsko jutro, ko smo se zbrali vsi, kakor družina, ki se včasih skrega, a se ima vendarle rada in ji tudi sicer gre kar dobro. Slovenske železarne!

Tokrat je zopet prišel dan, ko ne mislimo na dopise in sporazume, ne na vijake in verige, neizdobljeni material, vročino, umazanijo in prah, na prepire in nerešene zadeve, tokrat ob vznožju gore vemo le eno, čutimo le eno, da smo železarji in da je pred nami en cilj, en lep dan, ki ga bomo preživeli sicer v potu svojega obraza — kot smo pač navajeni — vendar v dobri volji in zadovoljstvu.

Jutro je precej hladno, vendar gre zares. Oprtali smo si nahrbtnike. Prvi koraki so težki, noga se dviga enakomerno in sledi koloni sotrpinov, ki eden za drugim v gosjem redu stopajo počasi skozi sotesko, domačini ji pravijo Kisovec. Pot v meglo! Rosa ob poti! Prav nič spodbudnega takele nedeljsko jutro. Vendar gre, sedaj smo tukaj; še dobro, da nas je več. Včasih se kar prileže, da še kdo hiti in trpi za nekaj neznanega, za nekaj, kar se obrestuje šele na cilju, in to z obrestmi, ki so tistim, ki tega ne dožive, neznan.

Vsem spodbuda in presenečenje, ki ti pospeši korak, je naša, organizatorjeva akcija ob poti, kjer naši verigarji vsem udeležencem poklonijo spodbudno besedo in značko z biltenom, posebej pripravljenim za ta dogodek.

Pot pa se vije po gozdni poti naprej, navzgor, v meglo k našemu cilju, k željenemu vrhu. Le kaj nas žene po teh vražjih strminah navzgor? Vsi hitimo, eni zagnano, drugi preudarnejše, tretji zopet bolj za razvedrilo s prijetnim kramljanjem, vendar vsi enotni in že skoraj bratski.

Torej Slovenske železarne res nismo le skupno tržišče, denar in tone železa, poslovni pogovori in suhoparni akti — SŽ niso samo to, so tudi tisočeri človeških usod, ki se kdaj pa kdaj razgrnejo kot tokrat, druga pred drugo. To je spletnje mnogoterih vezi med Korošcem in Gorenjcem, pa Savinjanom in Ljubljancem. To ni le poslovnost, to je tudi družina!

Starejši, mlajši in tudi otroci hite, vsi premagujejo isto pot, vsi preizkušajo sebe, svojo voljo, svojo vzdržljivost. Kaplje na čelu, pot na hrbtu, sopihanje in truden korak. Oči so uprte v pot pred seboj, ki se še vedno neusmiljeno strmo dviga ovinek za ovinkom, pa zopet gor in še vedno le navzgor.

Hodimo počasi, vendar vztrajno, vsi želimo gor k našemu cilju. In vendar — le kaj preiščujejo posamezniki iz te družine udeležencev, ali jim je mogoče žal, ali so pričakovali tako dolgo in naporno pot, ali so zadovoljni? To so vprašanja, ki se ti nehote pritihtopijo v zavest, saj smo vendar organizatorji pohoda, torej odgovorni za pohod in nam ne sme biti vseeno, kaj udeleženci pohoda preiščujejo in kako čutijo? Markacije ob poti, te drobne rdeče pikice z belim robom pa kot bi se smehljale vabijo naprej, vedno višje in višje in sploh jih ne zmanjka.

Hrepenenje po vrhu — koliko še? Končno odrešitev! Vrh?? Ne!! Ni še — le prva pomoč. Od nekod, iz nahrbtnika priroma majhna steklenička z belo tekočino, ki močno »odšavi« z značilnim vonjem vso okolico, udeležence pa spodbudi in navda z novim nepremagljivim pogumom.

Da, to je Begunjščica, krasotica v vseh letnih časih! Gledamo jo poleti iz doline, ko si nadene dehtečo barvo s tisočeri vonjavami cvetic in drevja, jeseni obdano v živopisane značilne barve do zimskih belih ovej, ki jo krasi in jo hkrati poudarjajo v njeni nepristopnosti. Res, to je ona! In ne da se kar tako, trpeti je treba za njen vrh, točiti zanjo kaplje potu. In v trenutku se znajdeš pred znanim dejstvom, da je lastno trpljenje kot zrcalo, v katerem spozna človek trpljenje drugih.

Resnično, to je tisto, ki nas ljudi združuje in povezuje in tudi to je tisto, kar ne priznavamo, kar premalo poznamo, ne upoštevamo ali pa nočemo razumeti.

Megle so se razkadile in sončni žarki so nas toplo pozdravljali.

Potem pa naenkrat, po bitki z nizkimi borovčki, ki so prelašali ozko stezico in onemogočali nemoten prihod, vrh, resnično pravi vrh, poraščen z vabljivo zeleno travico — z mehko preprogo.

Na vrhu je skrinjica in vpisna knjiga z žigom vrha — dokaz o osvojitvi današnjega cilja. Zastrmimo se v modrikaste daljave. Enkrat razgled, ponos, samozavest in sreča, veliko nepopisno veselje stati na vrhu, čisto na vrhu, od koder ni več poti navzgor, niti pol metra ne več. Potem gre samo še navzdol, nazaj v dolino. Čudno in nerazumljivo za marsikoga, zakaj toliko muke in trpljenja, da se moraš potem še vračati. To je tisto, to je tisto, kar je treba le doživeti! To se ne da opisati. Doživi pa to lahko le tisti, ki to sam želi in hkrati le tisti, ki živi in zna čutiti naravo!

Doseči nekaj, kar si si sam zadal; dokaz svojih sposobnosti in izpolnitev zastavljene želje, čutitev popolnosti, to je vse in največ kar občutiš in moreš občutiti tisti trenutek, ko se zazreš in uživaš v pogledu verige Julijskih Alp. Tokrat se kažejo drugačne, bolj mogočne, bolj spoštljive. To je resnično gorstvo, naše bogastvo, kraljestvo gora! Kakšen pogled? Pred tvojimi nogami leži vsa Gorenjska. Sam si si s svojimi nogami prislužil to. Vsi smo srečni. Več nismo pričakovali, tukaj gori združeni smo zadovoljni nad svojim uspehom, nad našim skupnim uspehom.

Od tod pa gre le navzdol, nazaj z brega brez napora, brez potu. Koča, končno tudi ta. Roblekov dom. Kako prijetno je to izgovoriti, če si enkrat po vseh preizkušnjah tega dne pred njo, čisto zares, stojiš pred pragom, ki te popelje do »šanka« in ti ugodi v vseh trenutnih željah, ki jih občutiš ob pogledu na dom. Počitek, sprostitev in še enkrat počitek.

Potem pa v dolino, nazaj proti domu. Še pogled na bližnji Stol in Vrtačo, ki nas kot v slovo pozdravljata in nevsiljivo vabita na novo preizkušnjo, na nov ponoven pohod.

V Krpinu je bila zaključna slovesnost, tukaj so si udeleženci pohoda končno oddahnili in spočili. Kako se po takem naporu zna ceniti počitek! Obrazi vseh udeležencev so bili zadovoljni in kljub utrujenosti vedri. Dosegli so tisto, kar so želeli. Organizacija pohoda je uspela.

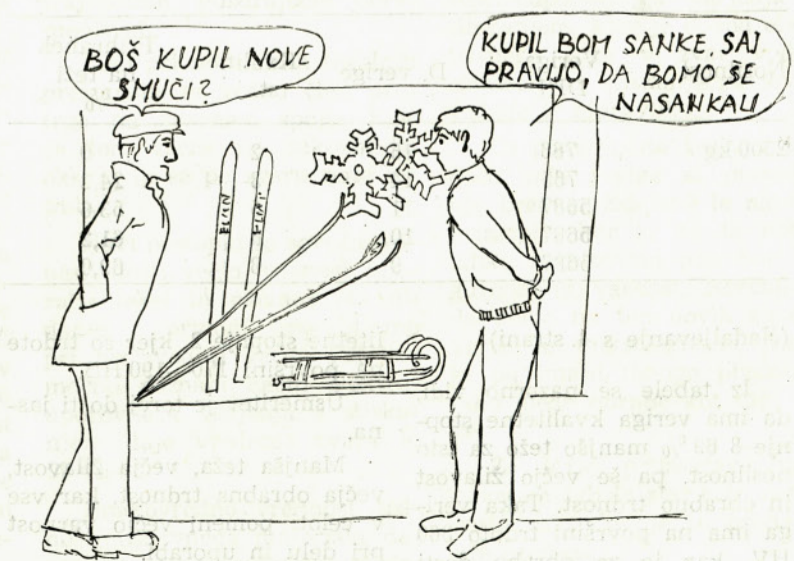
Take vezi v SŽ in tako sodelovanje nas povezuje in dela močne, saj ne gre le za proizvodnjo železa in izdelkov, gre za dograjevanje medsebojnih medčloveških odnosov, ki so v teh dokaj težkih časih še posebej pomembni.

Dan je minil. Sonce je zašlo. Vsak dogodek je hkrati velik in majhen, neznan in mogočen. Tudi ta je bil tak.

Marinka Cvetko

Decembrski kulturni koledar

1. 12. 1865 se je rodil v Ljubljani pesnik in prevajalec Fran Gestrin.
1. 12. 1942 je umrl v Novem mestu naravoslovec in geolog Ferdo Seidl. Njegovo najpomembnejše delo je knjiga »Kamniške in Savinjske Alpe, njih zgradba in njih lice«.
2. 12. 1868 se je rodil v Planini na Notranjskem glasbenik Oskar Dev.
2. 12. 1916 je umrl v Ljubljani literarni zgodovinar, urednik in šolnik Franc Levec.
3. 12. 1800 se je rodil v Vrbi na Gorenjskem največji slovenski pesnik France Prešeren.
3. 12. 1867 se je rodil v Ložu na Notranjskem pisatelj Fran Milčinski.
3. 12. 1850 se je rodil v Moravčah pisatelj Fran Detela.
3. 12. 1840 se je rodil v Pišecah blizu Brežic jezikoslovec in leksikograf Maks Pleteršnik.
6. 12. 1936 je umrl skladatelj Emil Adamič.
6. 12. 1868 se je rodil v Podgorici v Dobropoljah pisatelj Fran Jaklič Podgoričan.
8. 12. 1957 je umrl v Ljubljani pisatelj Ferdo Kozak.
10. 12. 1903 se je rodil v Idriji kipar in slikar Nikolaj Pirnat.
11. 12. 1756 se je rodil v Radovljici prvi slovenski dramatik Anton Tomaž Linhart.
11. 12. 1918 je umrl v Ljubljani največji slovenski pisatelj in dramatik Ivan Cankar.
12. 12. 1892 se je rodil v Gorici zgodovinar Milko Kos.
12. 12. 1888 se je rodil v Zavodnjem pri Šoštanju kipar Ivan Napotnik.
15. 12. 1846 so izšle v Ljubljani Prešernove Poezije.
16. 12. 1815 je Matevž Ravnikar s Zoisovo in Kopitarjevo pomočjo ustanovil na ljubljanskem liceju stolicu za slovenski jezik, s čimer se je začela organizirana skrb za razvoj našega jezika.
19. 12. 1828 se je rodil v Lešah pri Št. Jakobu v Rožu slovničar in književni organizator Anton Janežič.
19. 12. 1922 se je rodil v Šoštanju partizanski pesnik Karel Destovnik-Kajuh.
20. 12. 1837 se je rodil slovenski skladatelj češkega rodu Anton Foerster. Ustvaril je priljubljeno opero »Gorenjski slavček«.
21. 12. 1861 se je rodila v Ljubljani najpomembnejša slovenska slikarka Ivana Kobilca.
20. 12. 1920 je umrl igravec, režiser in gledališki organizator Anton Verovšek, eden največjih slovenskih karakternih igralcev.
22. 12. 1779 je umrl v Šurdu na Madžarskem prekmurski protestantski pisatelj Štefan Küzmič.
23. 12. 1875 se je rodil na Vinicah pri Sodražici slovstveni in kulturni zgodovinar Ivan Prijatelj.
23. 12. 1957 je umrl v Celju Vladimir Levstik.
24. 12. 1885 se je rodila v Gradcu pesnica Lili Novy.
25. 12. 1567 je umrl v Ljubljani Sebastijan Krelj, protestantski pisatelj, Trubarjev pomočnik in za njim superintendant v Ljubljani.
25. 12. 1877 se je rodil na Dobrovi pri Ljubljani skladatelj in dirigent Emil Adamič, ki je zapustil na tisoče zborovskih pesmi.
25. 12. 1924 je umrl v Mariboru skladatelj Viktor Parma, naš prvi operni in operetni skladatelj.
26. 12. 1825 se je rodil slikar Janez Wolf.
27. 12. 1860 je umrl v Ljubljani jezikoslovec Franc Metelko, znan po svoji slovnici.

NAUKI:

Najprej se nauči hoditi, potem leteti.

Brez panike tovariši, ni vse tako črno, kar prileteli.

Črno je lahko tudi rdeče.

Kadrovske vesti

Novosprejeti delavci:

TIO:
Kranjc Matej
Vzdrževanje:
Salkić Senad
Verigarna:
Zupan Janez, Porčič Adam
Vijakarna:
Sodja Andrej, Seferović
Ramiza, Černe Daniel
Sidrne verige:
Špur Blaž, Lunar Janez

Vijakarna:
Bektašević Ahmet
Splošni sektor:
Milohnič Zdenka, Lepoša
Nada
Komerčni sektor:
Pisek Stane
Tehnični sektor:
Stojc Drago
SKK:
Udovč Ivanka

Prišli iz JLA:

Vijakarna:
Ferjan Vincenc

Prenehali z delom:

Sidrne verige:
Gregorič Milenko, Jalen
Stane, Andrejič Miloš

Kovačnica:
Košir Rudolf, Legat
Leopoldina

Verigarna:
Zukić Ismet, Grimšičar
Sašo, Medved Helena

TIO:
Bole Anton

Odšli v JLA:

Vzdrževanje:
Vurnik Andrej, Jug
Bogdan, Režek Janko

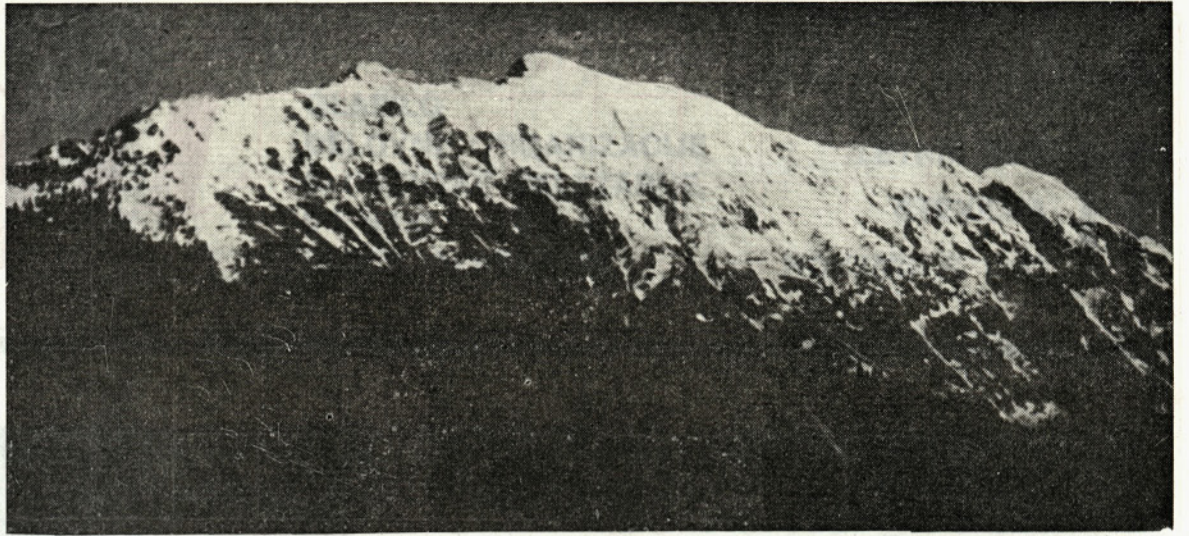
Orodjarna:
Kunčič Stanko

TIO:
Vene Boris

Finančni sektor:
Urh Samo

Rodili so se:

Pfajfar Alojzu in Pfajfar
Stani iz Verigarne hči Ma-
rinka, Mulej Vidi iz Komer-
cialnega sektorja in Mulej
Darku iz TIO hči Petra
Kadrovska služba

Zavzeli smo se in uspeli

Komisija za šport in rekre-
acijo pri SOZD Slovenske žele-
zarnice že več let zapored orga-
nizira planinske pohode v naše
gore. Jeseničani so izvedli 11
pohodov, železarna Ravne 14,
Store 9 pohodov, zadnjega v
tem letu pa smo prevzeli mi.

Ta pohod je bil v nedeljo,
2. oktobra. Udeležilo se ga je
359 planincev iz vseh železarn
in predelovalcev.

Pri odločanju, da prevzame-
mo organizacijo pohoda, smo
sprva malo oklevali, nazadnje
pa smo bili v komisiji za šport
in rekreacijo pri KOOZS Ve-
riga enotni, da smo organiza-
cija v stanju izpeljati. Porazde-
lili smo si naloge ter pričeli z
delom na podlagi predvidene
smeri pohoda. Planinsko dru-
štvo Radovljica je predlog pod-
prlo ter dalo na razpolago Gor-
sko reševalno službo v postavi
desetih izkušenih planincev, ki
so pohod spremljali od začetka
do konca smeri.

Pohod se je začel v Dragi,
nadaljeval preko Prevale, vrha
Begunjsčice (2083 m), Robleko-
vega doma, Poljske planine,
Sankaške kočice na sv. Petru in
se končal v Krpinu.

Ob začetku pohoda smo se
poklonili žrtvam na pokopališču
talcev v Dragi.

Pot je bila za planince iz
Koroškega in Celjanskega zelo
zanimiva, saj smo jo pripravili
tako, da je bilo precej srečanja
z novo gorsko naravo. Mostiček
v pečeh, ki je bil že dotrajan,
smo obnovili, za kar se velja
zahvaliti na eni strani vodstvu
Vzdrževanja za razumevanje,
na drugi strani pa izvajalcu na-
šemu Vinku — Cenu iz mizar-
ske delavnice. V nadaljevanju
od te prepreke je bila pot le-
pa, čeprav ponekod strma. S
Prevalske planine se je pot vila
proti vrhu precej strmo. Del
poti smo prehodili v megli, šele
proti sredini Begunjsčice so se
megle razpršile. Pogled na kra-
je pod goro je bil kot na dlan-
ni. Pravijo: »Gora ni nora, nor
je tisti, ki gre gor.« Vendar je
občudovalcu prirodnih lepot
gora ves trud poplačala. To so
menili tudi naši železarji, ki so
sestopili z zadovoljstvom. Pot
smo prehodili tudi v načrtova-
nem času, saj večina gornikov
ni potrebovala več kot pičlih
šest ur.

Manjša skupina je prečila
goro preko Rože na Roblek. To
so bili predvsem začetniki in
pa kondicijsko nepripravljeni
planinci. Begunjsčica verjetno
še ni v enem pohodu doživela

takega obiska, to pa se ji obeta
zopet čez tri leta. V kočah so
planincem postregli po najbolj-
ših močeh, posebnih želja pa
železarji nimamo.

Za zaključek smo v Krpinu
pripravili izdatni obrok iz naše
kuhinje. Zbrali smo se na pro-
storu turističnega društva Be-
gunje, ki se mu zahvaljujemo
za ponudni prostor. Škoda je
bila le, da nismo planince pri-
čakali z godbo in ansamblom,
ki bi igral za ples. V zabavni
del smo skušali vključiti nekaj
novosti. To pot smo bili prvi,
ki smo organizirali »Planinski
križ« v splošno zadovoljstvo
navzočih.

Čas je kar prehitro mineval.
Prvi so odšli najoddaljenejši, če

so želeli pravočasno prispeti do
doma, saj so se morali pripra-
viti na naporni delovni dan.

Planinskim vodnikom Slo-
venskih železarn gre zahvala za
vzorno vodenje skupin, saj že
leta nazaj ne zasledimo nesreč.

Ko smo planincem ob slove-
su povedali, da smo pripravljene
prevzeti organizacijo po ene-
ga pohoda, so bili navdušeni.
Predvidevamo, da bo naš na-
slednji pohod na Dobrčo in Vr-
tačo.

Zahvaljujem se vsem ude-
ležencem pohoda naše DO in pa
vsem, ki so organizaciji pohoda
na kakršenkoli način pomaga-
li.

Vodja pohoda
Janko Kralj

Ob upokojitvi

Ob poslavljanju od sode-
lavcev, ki odhajajo v zasluže-
ni pokoj, ne moremo mimo
spominov, ko ni bilo nikoli
vprašanja za počitek. Bila so
težka leta odrekanih in prav ta
generacija je dala spodbudo
spreminjajoči se družbi za svo-
jo uspešno samoupravno pot.
Pri uresničevanju samouprav-
nega sistema so prav ti delav-
ci zavestno in zagnano svoje
izkušnje prenašali na mlajše.

Zaželimo jim zaslužen
počitek z željami, da nas večkrat
obiščejo in povprašajo za na-
še težave in tudi uspehe. Ver-
jetno jim ne bo vseeno, kako
živi podjetje, kjer so preživeli
večji del svojega ustvarjalnega
življenja.

ve dalje. Opravljal je razna de-
la, od orodjarja do delovodje.
Na tem delu je vztrajal do
upokojitve prav zaradi zdrav-
ja.

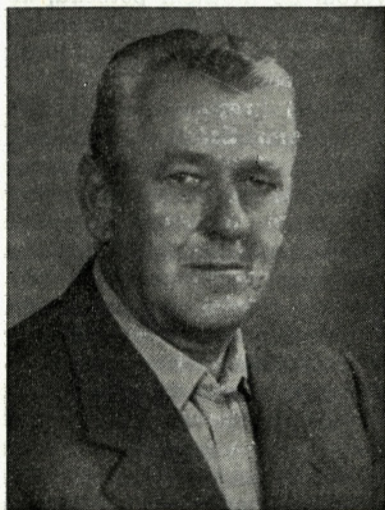

POLDKA LEGAT je služ-
bovala v podjetju od leta 1960
dalje na najtežjih delih za de-
lavke. Vztrajala je vse do star-
ostnega pogoja upokojitve.

Sodelavca sta v dolgi služ-
behi dobi v Verigi delovala
vzorno in posnemanja vredno,
za kar jima gre naše spošto-
vanje in zahvala.

Želimo jima, da bi še dolgo
uživala sadove svojega dela.

Sodelavci iz Kovačnice

RUDI KOŠIR je bil v na-
šem podjetju vse od osvobodit-

ZAHVALI

Ob upokojitvi se vsem sodelavkam in sodelavcem Kovačnice
najlepše zahvaljujem za lepo darilo in izrečene čestitke.

Obenem vam želim še mnogo delovnih uspehov.

Rudi Košir

Ob upokojitvi se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in
sodelavkam iz Kovačnice za praktično darilo in izrečene čestitke.

Obenem jim želim še mnogo delovnih uspehov.

Poldka Legat

Šport

Namizni tenis

V organizaciji ŠD Partizan
Mošnje je bilo 22. oktobra iz-
vedeno občinsko sindikalno pr-
venstvo v namiznem tenisu za
leto 1983. Tekmovanje je bilo
v telovadnici OŠ Radovljica.

Tudi v tej športni disciplini
so naši rekreativci dokazali, da
jim ni para v občini. Zmagali
so tako v moški kot v ženski
konkurenci. Medtem ko je bila
zmaga moških nekako pričako-
vana, pa so s prvim mestom
ženske nekoliko presenetile.
Omenim naj še to, da gre za-
sluga moškimi predvsem na ra-
čun tekmovalcev iz razreda nad
40 let, kjer se je med prvih
enajst uvrstilo kar sedem na-
ših.

REZULTATI:

Ženske do 27 let:

	točk
1. Gatej Milena Vezenine Bled	20
2. Trpinc Breda Veriga	16
8. Ptiček Mojca Veriga	4

Ženske od 27 do 40 let:

1. Urh Marija Almira Radovljica	20
2. Šifrer Ana LIP Bled	16
3. Pogačnik Milojka Veriga	13

Ekipno:

1. Veriga	33
2. Vezenine	31
3. PTT Radovljica	29

Moški do 27 let:

1. Vida Srečo SGP Gorenje	20
------------------------------	----

2. Gatej Tomaž Iskra Lipnica	16
3. Zupančič Jaka PTT Radovljica	13
8. Barber Brane Veriga	4
10. Sinkovič Zvone Veriga	2
11. Glušič Rato Veriga	1

Moški od 27 do 40 let:

1. Vidmar Tomaž SGP Gorenje	20
2. Praprotnik Filip Elan	16
3. Burazin Tomo Iskra Otoče	13
23. Vovk Franci Veriga	1

Moški nad 40 let:

1. Vidic Miha Veriga	20
2. Cilenšek Alojz Veriga	16
3. Varl Jože Veriga	13
5. Fros Polde Veriga	9
6. Kozamernik Janez Veriga	7
9. Zajc Stane Veriga	3
11. Skumavc Frido Veriga	1

Ekipno moški:

1. Veriga	77
2. Elan	57
3.—4. Gorenje Radovljica	40
3.—4. Iskra Otoče	40

Ekipno skupaj:

1. Veriga	110
2. Iskra Otoče	67
3. PTT Radovljica	45

Vinko Bogataj

BESTAVIL M.D.	ENAKOST V PRAVICAH IN DOLŽNOS- TIV	NAJNIŽJI ADMIRALSKI ČIN	HUDA JEŽA	GLAVNA VRATA	RAJ, PARADIŽ	OSEBA IZ ISTEGA KRAJA	TORKAR MITJA	VERIGA LESCE	EGIPČAN, BOG MODROŠTI	PEVEC JUSIČ	NOČNO POPIVANJE	SAHOGLA- SNJIK	OBRI
STROKOV- NJAK								GLAVA, BUČA					
ŠIHANJUK								JEZ, BREŽINA MEJAŠ					
SODELAVEC, SVETIJA.							PAVOGA LISTJATO DREVO						
KUTINA			KLADA VOJAKI S KONJJI					PRVI LETALEC					
VRSTA DELFINA					OCET NACA			MESTO V KOLUMBIJI SOVJETSKI SAHIST					
ITALIJAN- POPEVKAR (GIJO)						SATIRIK ZARKO RAVEN						REDAKTOR ODJEMALEC KLIJENT	
GOSPODARI- CA MORJA V NORD MIT				MILOST ANTON ŠEGULA					PRAVO GR. POTUJ. PEVEC				
FR. FILM. IGRALKA (ISABELLE)						EVROPSKO GORSTVO	ODISEJEV OČE ŽLAHTNI PLIN						
INTERVEN- CIJA										ERBIJ UDOVČ IGJAC			
KRAJ PRI ZABRU			NAT KING KRATEK POZIREK					CUCELJ POLOTOKI					
OČRT, OPIS				ANTON AŠKERC	POVRTHINA MARJAN ROZMAN			REKA SKOZI INNSBRUCK ORANJE					
GL MESTO KALIFOR- NIJE										IRENA KLINAR ŠVEDSKA			
POLAGA- LEC TLAKA						VERIGA LESCE	EVROPSKA OTOČJA DRŽAVA						

IZZREBANI NAGRAJENCI KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE:

prva nagrada — Barber Branko, Verigarna

druga nagrada — Polajnar Barbka, DSSS in Primožič Kati, Vijakarna

tretja nagrada — Fister Lovro, Verigarna in Pogorevc Marija, SKK

Bolivija '83

Visoko na robu kanjona, razpeto med dva vrhova, leži legendarno mesto Machu Picchu, kamor so se pred roparskimi Španci umaknili zadnji inkovski potomci s svojimi princesami. Tu se je potem odvijala zadnja tragedija poslednjih sinov sonca in nihče ne ve, kdaj so preminili. Po večletnem iskanju je mesto 1911. leta odkril ameriški arheolog Hiram Bingham. Mesto sredi džungle je bilo že v razvalinah in povsem poraslo.

Štiri stoletja je trajala življenjska doba velikega cesarstva, ki je bilo šestkrat večje od današnje Francije. Svoj vrh je ta civilizacija dosegla tik pred prihodom Špancev, ki jih je sem pripeljala sla po zlatu. Po umoru zadnjega inkovskega vladarja Mahualpe leta 1533 so Španci celotno cesarstvo zmlili v prah in postali gospodarji vsega tega ozemlja. Z inkovskim zlatom, naropanim seveda, je postala Španija kraljica morja. V začetku 19. stoletja je Španija obubožala. Kot veter so Španci zapustili južno Ameriko in še tisto, kar so zgradili, bo propadlo. Samotne razvaline nekdanjih inkovskih kraljev pa bodo še tisočletja nemo pričale o nekoč slavni civilizaciji sinov sonca, ki ji zgodovina ni pustila preživeti.

5. junija popoldne zapušča mo Cuzko. Tokrat potujemo kar z redno avtobusno linijo Cuzko — La Paz. Drenjamo se med debelušnimi Indijankami v ši-

rokih krilih in suhljatimi Indijanci, odetimi v ponče.

Zjutraj smo ob jezeru Titicaca, najvišjem plovnem jezeru na svetu, ki leži skoraj 4000 m nad morjem. Vožnja v lepem sončnem vremenu po široki asfaltni cesti je pravi užitek. Na nasprotni strani nad gladino modrega jezera se dvigajo kvišku mogočni šesttisočaki Cordilieri Real. Vrhovi, na katerih bomo garali čez nekaj dni.

Romantike pa je konec že na perujski meji, kjer moramo zaradi kosila gospodov carinikov čakati dve debeli uri, za nameček pa v vsem zanikrnem mestu ni bilo gostilne, kjer bi imeli meso. Mislim, da sem se tu prvič, odkar sem na poti, spomnil na Jugoslavijo.

S praznimi želodci in slabo voljo pridemo do bolivijske meje, kjer pa se iz nas vsuje plaz kletvic (tudi španskih), ko izvemo, da bolivijski cariniki stavkajo za nedoločen čas. Uradnik nam sicer po prigovarjanju udari pečat v potni list, vendar pa zapornice noče dvigniti.

Janez neke stakne manjši avtobus, sicer precej zdelan, vendar nas je šofer pripravljen peljati do La Paza. Pretovorimo prtljago in že drvimo po prašnem makadamu. Že v prvem kraju nas policaji z brzostrelkami odpeljejo na policijsko postajo, kjer moramo pokazati potne liste.

Od tu naprej pa so se pričele kazati vse slabosti našega avtobusa. Kar naprej smo sta-

li, menjavali gume, z vodo hladili pregreta kolesa in nazadnje z 20 km na uro »pridrvili« nad veliko kotlino, iznad katere so se na drugi strani bleščali v luninem svitu mogočni vrhovi Ilimaniya, drugega najvišjega vrha Cordilieri Real in pod njimi migota na tisoče lučk tako željenega La Paza.

Dva dni smo tekali gor in dol po La Pazu ter lovili sapo na nadmorski višini 4000 m, da smo uredili vse formalnosti, obiskali klub Andino, nakupili hrane za 10 dni in najeli prevoz.

Majhen avtobus počasi požira prašno in luknjasto cesto. Sonce prijetno greje, vse naokoli nas pa sami beli vrhovi. Smo sredi Cordilieri Real, ali kraljeve cordilieri po naše, 150 km dolge gorske verige, sredi množice vrhov, izmed katerih se najvišji dvigujejo skoraj 6500 m visoko. To je eden izmed najlepših koticov Andov in v preteklosti tudi najbolj obiskan. Danes ima primat Cordiliera Blanca v Peruru.

Naš avtobus sopiha vse težje, nič čudnega, saj smo v višini najvišjih alpskih vrhov. Sedlo, nekajstometrski spust in ustavimo se v majhni zamočvirjeni dolinici, imenovani Carmen pampa.

Avtobus se je že davno izgubil na drugi strani hriba, ko se zavemo, da smo ostali čisto sami, sami sredi mogočnih vrhov, med čredami lam in ovac, ki jih je mimo prignal star Indijanec iz plemena Ajmara, s katerim se ne moremo sporazumevati, ker govori jezik svojega ljudstva. To je majhen

Program kina Radovljica

OD 8. 12. DO 4. 1. 1984

ameriški barvni kriminalni film

POLICAJ IZ BRONXA
četrtek 8. 12. ob 20. uri
sobota 10. 12. ob 20. uri
torek 13. 12. ob 20. uri

hongkonški barvni kriminalni film

HUDIČ MORILEC
petek 9. 12. ob 12. uri
nedelja 11. 12. ob 16. uri
ponedeljek 12. 12. ob 20. uri

ameriški barvni film
PEKLENSKI PREGON
sobota 10. 12. ob 18. uri
nedelja 11. 12. ob 20. uri

angleški barvni film
NAJVEČJI ROP BANKE
sreda 7. 12. ob 20. uri
nedelja 11. 12. ob 18. uri
sreda 14. 12. ob 20. uri

slovenski barvni film

DIH
četrtek 15. 12. ob 20. uri za
Filmsko gledališče
sobota 17. 12. ob 18. uri

ameriški barvni film
KOŠMAR
petek 16. 12. ob 20. uri
ponedeljek 19. 12. ob 20. uri

ameriški barvni zabavni film
KAKO SE ZNEBITI SVOJEGA
ŠEFA
sobota 17. 12. ob 20. uri
nedelja 18. 12. ob 18. uri
torek 20. 12. ob 20. uri

italijanski barvni film
PRIBEŽALIŠČE
IZGUBLJENIH
nedelja 18. 12. ob 20. uri
sreda 21. 12. ob 20. uri

ameriški barvni zabavni film
DAN KO SO SE VSI
SMEJALI

četrtek 22. 12. ob 20. uri
za filmsko gledališče

ameriški barvni film
NEW YORK 1997
petek 23. 12. ob 20. uri
nedelja 25. 12. ob 20. uri

hongkonški barvni film
BRUCE LEE SUPER STAR
sobota 24. 12. ob 18. uri
ponedeljek 26. 12. ob 20. uri

grški barvni film
EMANUELA KRALJICA
SADOSA
sobota 24. 12. ob 20. uri
nedelja 25. 12. ob 18. uri
torek 27. 12. ob 20. uri

francoski barvni zabavni film
INŠPEKTOR NERODA
nedelja 25. 12. ob 16. uri
sreda 28. 12. ob 20. uri

ameriški zabavni film
NINOČKA
četrtek 29. 12. ob 20. uri
za filmsko gledališče

ameriški barvni vojni film
NA ZAHODU NIČ NOVEGA
petek 30. 12. ob 20. uri
nedelja 1. 1. ob 18. uri

italijanski barvni zabavni film
BANANA JOE
sobota 31. 12. ob 18. uri
nedelja 1. 1. ob 16. uri
danski barvni film

ROJEVANJE
sobota 31. 12. ob 20. uri
ponedeljek 2. 1. ob 18. uri

ameriški barvni film
BEŽI, ANGEL, BEŽI
nedelja 1. 1. ob 20. uri
torek 3. 1. ob 18. uri

ameriški barvni film
SVET SEKSA
ponedeljek 2. 1. ob 20. uri
sreda 4. 2. ob 20. uri

mož, kamnitega obraza, temnih las in oči, odet v zakrpane hlače in še bolj zakrpani suknjič, obut v gumijaste škornje in pokrit z majhnim klobukom. To je njegovo pražnje in delovno oblačilo. Umiva se skoraj ne in neprestano žveči koko. To so na zraku posušeni listi, iz katerega predelujejo kokain in daje občutek sitosti in omame. Živi v majhni izblata grajeni in slamo kriti kočici, ki ga ponoči varuje pred hudim mrazom, tako da se zavije v slamo, ki je raztresena po tleh. Kočica ima samo eno odprtino, brez oken in dimnika, obdana je s kamnito ograjo, znotraj katere laja sestradan pes. Sicer pa se človek čudi, kako ta bitja tu sploh preživijo, na višini 4500 m, kjer ne uspeva nobeno žito, ne krompir, na višini, ki jo tudi

sredi poletja vsako jutro pobelita slana in ivje.

Počasi nosimo tovor za tovorom ob motnem potočku, ki ga je treba večkrat preskočiti, višje pod ledenik, kjer si uredimo tabor.

Tedni hrepenenj in upanja so za nami. Sedaj smo tu, pod 6090 m visoko goro Huayno Potosi, ki je do danes nismo videli niti na sliki. Njeno Z steno so doslej preplezali le Američani in Francozi. Mi smo prišli s trdnim namenom, da v njej zapišemo svoje ime. S svojimi 1300 m in eleganco ji skoraj ni enake v Alpah, njen levi del je vkovan v že skoraj črn, od sonca pregret led, desni del pa je sestavljen iz preperlega granita in škrljavca ter popolnoma gol.

se nadaljuje
Miro Pogačar

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarne — Veriga Lesce, n. sol. o. Izhaja enkrat mesečno. Ureja ga uredniški odbor: Pavel Bizjak, Marjan Stiperski, Ivanka Korošec, Polona Lukan, Ivanka Sodja. Odgovorna urednika sta Franc Čop in Miloš Janša. Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu in mnenju republiškega komiteja za informiranje prosto plačila prometnega davka. — Tiska Tiskarna Ljubljana.